

HÄME
Ympäristö ja luonnonvarat
Ympäristöyksikkö

12.3.2020

Janakkalan kunta
Jukka Vahila
Juttulantie 1,
14200 Turenki
jukka.vahila@janakkala.fi

Viite: Kusiaismäen kallioalue, Rehakka, Janakkala

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Janakkalan kunta on toimittanut 4.12.2019 Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskukseen) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisen arviointiohjelman (YVA-ohjelman) Janakkalan Rehakkaan Kusiaismäelle sijoittuvasta kivi- ja maa-aineksen ottohankkeesta. YVA-ohjelman on laatinut hankkeesta vastaavan toimeksiannosta WSP Finland Oy.

Hämeen ELY-keskus toimii YVA-menettelyssä yhteysviranomaisena ja antaa YVA-ohjelmasta yhteysviranomaisen lausunnon. Yhteyshenkilönä arviointimenettelyssä toimii ympäristöasiantuntija Kirsi Lehtinen.

1 HANKKEEN TIEDOT JA YVA-MENETTELY

1.1 Hanke- ja sijaintitiedot

Janakkalan kunta suunnittelee kivi- ja maa-ainesten ottoa Janakkalan Rehakassa sijaitsevalle Kusiaismäen alueelle. Alue sijaitsee Rehakantien varressa, noin 1,5 kilometrin etäisyydellä Tervakosken taajamasta. Kusiaismäellä otetaan kivi- ja maa-aineksia noin 14 ha laajuiselta alueelta. Toimintaan kuuluu louhimista (poraus, panostus, räjäytys), ylisuurten maakivien rikutusta, murskausta ja seulomista, sekä raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden kuormaamista ja kuljetuksia.

Ennen louhinnan aloitusta alueen pintamaat poistetaan ja läjitetään alueelle. Alueen pintamaiden määräksi on arvioitu noin 70 000 m³. Pintamaat käytetään myöhemmin alueen maisemoinnissa.

Otto-alue louhitaan tasolle +125...115 m mpy. Otettavien kiviainesten kokonaismäärä on noin 2,8 milj. m³tr. Kiviaineksia toimitetaan jatkokäyttöön joko louheena taikka tarpeen mukaan haluttuun raekokoon

murskattuna. Kiviaineksen oton jälkeen aluetta on tarkoitus käyttää toimitilarakentamiseen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja:

Vaihtoehto VE1: Kalliokiviaineksen otto- ja murskaus. Alue louhitaan aluksi länteen päin tasolle +125...115 metriä merenpinnan yläpuolella, jonka jälkeen alueen louhinta laajenee itään päin sekä syvenee lopulliselle tasolle +115. Kalliota louhitaan kaikkiaan yhteensä noin 2,8 milj. m³ltr, jonka lisäksi alueelta poistetaan pinta- ja kaivumaita 70 000 m³ltr. Louhittavan kiviaineksen määrä vuosittain on 200 000 m³ltr. Louhinnan ajaksi arvioidaan 13 vuotta.

Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta. Vaihtoehdossa VE0 alueen maankäyttöön ei tule muutoksia. Alueella ei tehdä kiviaineksen ottoa.

1.2 YVA-menettelyn tarve ja vaiheet

YVA-menettelyn tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin (252/2017) ja YVA-asetukseen (277/2017). Kusiaismäen kallioalueen kivi- ja maa-ainesten ottohanke edellyttää YVA-menettelyä YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon kohdan 2) b) kiven, soran tai hiekan otto, kun ottamisalueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria, tai otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa perusteella.

YVA-menettelyn tavoitteena on edistää hankkeen kannalta merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamista, arviointia ja huomioonottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä, vaan tavoitteena on tuottaa monipuolista tietoa päätöksenteon perustaksi.

Nyt tarkasteltava *YVA-ohjelma* on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, mitä ja miten hankkeen vaikutuksia ja vaihtoehtoja tullaan tarkastelemaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn aikana. Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) määrittää arviointiohjelman sisällön.

Hankkeesta vastaava laatii *ympäristövaikutusten arviointiselostuksen* YVA-ohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon mukaisesti. Yhteysviranomaisen antaa arviointiselostuksesta ja sen riittävyydestä perustellun päätelmän.

1.3 Asiaan liittyvät muut hankkeet ja eri menettelyiden yhteensovittaminen

Samanaikaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kanssa ei ole käynnissä muita hanketta koskevia menettelyitä.

YVA-lain 8 §:n tarkoittama ennakkoneuvottelu järjestettiin 11.9.2019. Neuvottelussa käytiin läpi mm. hankkeen edellyttämien suunnittelu- ja

lupamenettelyiden kokonaisuutta, sekä YVA-menettelyn kulkua ja aikataulua. Kutsutuista tahoista neuvotteluun osallistuivat Janakkalan kunta ja konsultti WSP Finland Oy, Hämeen ELY-keskus, Hämeen liitto ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Välittömästi hankkeen eteläpuolella sijaitsee Janakkalan Jätteenkuljetuksen Hyötymäen jätteenlajitteluasema ja Kiertokapula Oy:n Rehakan jätteidenkäsittelyasema. Molemmilla toimijoilla on voimassa olevat ympäristölupapäätökset jätteiden käsittelyyn ja varastointiin sekä parhaillaan vireillä toiminnan muuttamista koskevat hakemukset Etelä-Suomen aluehallintovirastossa.

2 ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta Hämeen Sanomissa 8.1.2020 ja Janakkalan Sanomissa 9.1.2020. Kuulutus ja YVA-ohjelma olivat nähtävillä 9.1.-10.2.2020 Hämeen ELY-keskuksen verkkosivuilla Kuulutukset -osiossa. Lisäksi tieto kuulutuksesta ilmoitettiin Janakkalan kunnan verkkosivuilla.

Arviointiohjelma julkaistiin lisäksi ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/janakkalakusiaisismakiYVA. YVA-ohjelma oli luettavissa myös Janakkalan kunnantalolla, Janakkalan pääkirjastossa ja Tervakosken kirjastossa.

Hanketta ja arviointiohjelmaa esiteltiin kaikille avoimessa yleisötilaisuudessa Janakkalan kunnantalolla 16.1.2020. Tilaisuuteen osallistui runsas 20 henkilöä.

Yhteysviranomaisen pyysi arviointiohjelmasta lausunnon seuraavilta viranomaisilta:

Janakkalan kunta

- kunnanhallitus
- kaavoitusviranomainen
- terveydensuojeluviranomainen
- ympäristönsuojeluviranomainen

Hämeen liitto

Kanta-Hämeen pelastuslaitos

Etelä-Suomen aluehallintovirasto/ympäristöterveydenhuolto

Pohjois-Savon ELY-keskus/kalatalous

Uudenmaan ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue

Hämeenlinnan kaupunginmuseo

Museovirasto

Puolustusvoimat

Väylävirasto

Liikenne ja viestintävirasto Traficom

Suomen Metsäkeskus

Nähtävillä oloaikana kaikilla, joiden oloihin tai etuihin hanke voi vaikuttaa, samoin kuin niillä yhteisöillä ja säätiöillä, joiden toimialaa hankkeen

vaikutukset saattavat koskea, oli mahdollisuus ilmaista mielipiteensä arviointiohjelmasta.

3 YHTEENVETO ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiohjelmasta annettiin 12 lausuntoa ja 8 kannanottoa. Osassa kannanotoista oli useita allekirjoittajia. Lausunnot ja kannanotot toimitettiin tiedoksi hankkeesta vastaavalle. Seuraavassa on esitetty yhteenveto lausuntojen ja mielipiteiden pääsisällöstä.

Yhteenvedot lausunnoista

Janakkalan kunnanhallitus toteaa lausunnossaan, että arviointiohjelma esittää aika kattavasti arviointimenettelyä, hankevaihtoehtoja, hanketta koskevia säädöksiä, sekä tarvittavia lupia ja päätöksiä. Lisäksi kuvataan aika kattavasti ympäristön nykytila, arvioitavat vaikutukset, sekä arviointimenetelmät, ympäristöriskit sekä poikkeustilanteet.

Selvitysten tulee perustua tarkempiin kiinteistö- ja kaavoitus-, sekä maankäyttötietoihin ja nykytila-arviointiin. Arvioitaessa vaikutuksia tulee huomioida myös Janakkalan maankäytön ja kaavoituksen (alla) lausunnossa esille nostetut asiat.

Vaikutusten arviointi ei saa perustua pelkästään laskennallisiin vaikutuksiin eikä mallintamiseen. Arvioinnissa tulee huomioida vastaavien jo toteutuneiden kohteiden vertailutieto. Myös räjäytystöiden vaikutukset maaperän (paineallon kerrannaisvaikutus maaperässä) kautta tulee arvioida. Lisäksi tulee huomioida melun vaikutukset sekä lähellä sijaitsevan entisestä kaatopaikasta johtuvat mahdolliset ympäristövaikutukset, esim. erilaisten yhdisteiden pitoisuudet ja niiden vaikutukset. Liikenneselvitykset tulee ottaa huomioon ja arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota myös alueen kasvaviin liikennevirtoihin ja niiden vaikutuksiin.

Hanke on kunnan strategian (elinvoiman vahvistaminen) mukainen ja vastaa toteutuessaan kunnan elinvoimaa, työllistymisen edellytyksiä sekä parantaa erilaisten yritysten toimintaympäristöä sekä mahdollistaa tulevaisuudessa uuden kehittyvän elinkeinoalueen syntymisen alueelle.

Maankäytön ja kaavoituksen lausunto

Alueen kaavoitustilanne on kuvattu puutteellisesti. Alueelle on laadittu koko kuntaa koskeva oikeusvaikutukseton yleiskaava vuonna 1983, jossa Kusiaismäen alue on osoitettu kaatopaikka-alueeksi (EK) sekä maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Tervakosken oikeusvaikutukseton yleiskaava (v. 1981) ei ulotu suunnittelualueelle. Lähimmät asemakaavoitetut alueet sijaitsevat lähes kahden kilometrin päässä Kusiaismäen alueesta.

Vuonna 2010 hyväksytty Janakkalan maankäytön rakennemalli 2030+ on ohjeena erityisesti yleispiirteiselle kaavoitukselle ja se kuvastaa kunnan pitkän aikavälin maankäyttöstrategiaa. Kusiaismäen alue on osoitettu

rakennemallissa Rehakantien suuntaan laajentuvana erityisalueena. Lähiympäristöön ei ole osoitettu muita aluevarauksia.

Kusiaismäen toimintojen vaikutusalueella on lisäksi voimassa Janakkalan läntinen rantayleiskaava, johon sisältyvät esimerkiksi noin kilometrin päässä sijaitsevat Huistinlammin loma-asuntotontit ja osa Joutjärven loma-asuntotonteista. Joutjärvellä on voimassa rantakaava vuodelta 1994 sekä ranta-asemakaavan muutos vuodelta 2004. YVA-ohjelmassa ja -arvioinnissa tulee huomioida myös Kusiaismäen toimintojen vaikutukset läheiseen vapaa-ajanasutukseen.

Raskaan liikenteen kulkeminen Tervakosken taajaman läpi ei ole tarkoituksenmukaista ja se pitäisi estää jollakin tavoin. YVA-ohjelmassa ei ole huomioitu lähtötietoaineistona Mt 130 liikenneselvitystä välillä Linnatuuli-Hyvinkää (Trafix Oy 2017), ja selvityksessä esitettyä Rehakan alueen uutta yhteystarvetta mt 130:lle. Lisäksi Tervakosken keskustaan on laadittu liikenteellisiä selvityksiä ja esitetty Tervakoskentien liittymiin muutoksia erityisesti uuden koulukeskuksen alueelle sijoittumisen johdosta. Tervakoskentien varrella parhaillaan tapahtuvat keskustan kehittämistoimenpiteet ja koulukeskuksen turvallisen liikenteen turvaaminen ovat pahasti ristiriidassa lisääntyvän raskaan liikenteen kanssa.

Janakkalan kunta, lupajaosto toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Vaihtoehdot

Vuosittainen määrä ja louhinta-aika ovat arvioita, joiden toteutuminen riippuu mm. kiviainesmarkkinoista. Toiminnan yksityiskohdat lopullisine rajauksineen ja lupaehtoineen ratkaistaan lupamenettelyssä.

Kaavatilanne

Alueella voimassa olevassa maakuntakaavassa aluemerkinä on EKO, kiertotalousalue. Janakkalan kunnan pitkän aikavälin maankäytön suunnitelmassa, rakennemallissa 2030+, alue on merkitty erityisalueeksi. Rakennemallilla ei ole oikeusvaikutusta. Koko kunnan yleiskaavassa alueella on merkintä EK, kaatopaikka-alue. Tervakoskella on asemakaava, Rehakanjärvellä, Joutjärvellä ja Huistinlammella, Nielulammella, Mustalammella ja Valkealammella on voimassa rantaosayleiskaava ja ranta-asemakaavoja.

Murskauksen äänen voidaan ennakolta arvioida ennakolta kuuluvan ko. kaava-alueille, mutta vaimenevan selvästi alle ohjearvojen. Meluvaikutus ympäristöön mukaan lukien em. kaava-alueet ovat keskeinen arvioinnin kohde.

Toimintojen kuvaus

Arviointiohjelmassa on esitetty liikenteen reittejä ja vaikutuksia. Lupamenettelyssä ei kuitenkaan pääsääntöisesti ratkaista yleisten teiden kuljetusreittejä tai kapasiteettia. Arvioinnissa reittien ympäristövaikutusta tulee tarkastella.

Ohjelmassa esitetään toiminta-ajat, viitaten ns. Muraus-asetukseen (Vna 800/2010). Asetusta sovelletaan minimivaatimuksena lupamenettelyssä, mutta ko. asiat ratkaistaan lupamenettelyssä ja ne voivat olla asetuksessa esitettyä tiukemmat. Ympäristövaikutusten arvioinnissa voidaan tarkastella toiminta-aikojen vaikutusta ympäristövaikutuksiin riippumatta asetuksen toiminta-ajoista.

Toiminnan päästöt ja vaikutukset

Keskeisiä päästöjä ja selvitettäviä vaikutuksia ovat melu ja pöly, sekä pinta- ja pohjavesivaikutukset. Päästöjä aiheutuu toiminnasta ko. alueella, sekä liikenteestä alueen ulkopuolella. Keskeistä on arvioida luvanvaraisen kiviainestoinnin päästöjä ja vaikutuksia, joita lupamenettelyssä selvitetään ja luvassa rajoitetaan. Alueen ulkopuolisen liikenteen vaikutusten sisällyttäminen lupaan on rajattua ja välillistä, mutta silti tarpeen arvioida.

Keskeinen ympäristövaikutus (vrt. maa-aineslaki) on vaikutus maisemakuvaan. Arviointi tulee tältä osin tehdä hyvin havainnollistavalla tavalla sekä lähimaiseman että kaukomaiseman näkökulmasta. Maisemavaikutusten arvioinnissa merkittävintä on lopputilanteen mukainen maisemakuva.

Melun ja pölyn vaikutusta on arvioitava mallinnuksen avulla, sekä toiminnan mahdollisesti alkaessa mittauksin. Vaikutuksia pinta- ja pohjaveteen tulee arvioida etukäteen ja toiminnan aikana mittauksin (tarkkailut). Lisäksi tulee etukäteen arvioida värinävaikutusta, kartoittaa lähialueen rakennuksien rakenteet. Vaikutuksia tulee seurata toiminnan käynnistyessä.

Hankeella ei etukäteen arvioiden ole laajoja luontovaikutuksia, vaikutukset rajoittuvat hankealueeseen ja sen välittömään läheisyyteen. Arvioinnissa tulee olla käytettävissä luotettava luontoselvitys.

Kiviaineskuljetusten vaihtoehtoja ja vaikutuksia sekä haitoille altistuvien määriä on tarpeen arvioida tulevien toimintojen järjestämisen vuoksi. Arvioinnissa on perusteltua esittää myös VT130 liikenneselvityksessä esitetty uusi tievaihtoehto Rehakantieltä 130-tielle, vaikka sen toteutuminen hankeaikana on epävarmaa. Kunnan on perusteltua edistää uutta tieyhteyttä, koska sillä olisi toteutuessaan merkittäviä haittoja vähentävä vaikutus.

Pohjavesivaikutusten arviointia varten on oltava käytössä etukäteen laadittu kaivokartoitus ja tarvittavat tiedot lähialueen kaivojen vesipinnoista ja laadusta. Toiminnan vaikutusta kaivojen vesipinnan

tasoihin ja virtauksiin tulee arvioida, sekä myöhemmin mitata tarpeen mukaan.

Entinen kaatopaikka

Alue rajautuu entiseen kaatopaikkaan, jota on käytetty sekä kunnan kaatopaikkana, että ennen tätä Tervakoski Oy:n paperitehtaan kaatopaikkana. Alueelle on sijoitettu myös Tervakoski Oy:n tehtaan puhdistamolietettä. Liete on runsaasti kuitu- ja täyteaineita sisältävää suhteellisen inerttiä lietettä. Rehakan entisen kaatopaikan nykyiset vedenkulut ja virtaukset tunnetaan riittävästi ja virtaus on etelään Vähikkälänojaan päin pois louhinta-alueelta. Alueella on käynnissä pitkään jatkunut tarkkailu. Pcb:tä tai sen johdannaisia ei tiedetä Rehakan kaatopaikalle kuljetetun tai siellä olevan, eivätkä ne sisälly tarkkailuun.

Kun kalliota on tarkoitus louhia suhteellisen lähellä vanhaa kaatopaikkaa, tulee arvioida vaikutukset kalliopohjaveden virtaukseen ja riskiin, että likaisia kaatopaikkavesiä voisi johtua louhosalueelle ja edelleen. Riskin hallintaan liittyy ehjän kalliovyöhykkeen jättäminen kaatopaikan ja louhoksen väliin.

Alueen pintavedet on johdettavissa painovoimaisesti Rehakantien maantien ojaan ja edelleen. Pintavesien laatua ja määrää tulee arvioida.

Elinolot ja viihtyvyys

Vaikutukset elinoloihin ja viihtyvyyteen liittynevät erityisesti meluun ja liikenteeseen. Vaikutukset ilmanlaatuun ja luontoon ja lajistoon rajoittuvat suppeahkolle alueelle. Liikenne vaikuttaa erityisesti Tervakosken taajaman ilmanlaatuun, turvallisuuteen ja viihtyvyyteen. Ilmastovaikutuksia aiheutuu lähinnä fossiilisten polttoaineiden käytöstä.

Vaikutusten arviointi, yhteenveto

Ohjelman luvussa 9 esitetään yksityiskohtaisesti arvioitavat vaikutukset ja menetelmät. Ohjelmaa voidaan näiltä osin pitää kattavana ja hyvänä. Liikenteen vaikutusta on kuitenkin syytä tarkastella laajemmin, erityisesti vaikutusta Tervakosken taajamassa. Pohjavesivaikutusten arviointia tulee tarkentaa ottamalla huomioon vanhan kaatopaikan mahdolliset vaikutukset.

Yhteisvaikutukset muiden toimijoiden kanssa

Kusiaismäen alueella on kunnan vanha kaatopaikka, Kiertokapulan jätteenkäsittelyalue sekä Janakkalan Jätteenkuljetuksen jätteenkäsittelyalue. Näistä toiminnoista aiheutuu ajoittain melua ja liikennettä ja ne saattavat vaikuttaa jossain määrin pinta- ja pohjavesiin. Eri toimintojen yhteisvaikutuksia tulee arvioida, erityisesti melun osalta. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon yhteisvaikutus, mutta kuitenkin niin että voidaan erottaa toisistaan eri toimintojen vaikutukset. Kiviaineshankkeen vaikutukset tulee arvioida niin että ne ei eivät sekoitu

muiden toimintojen vaikutuksiin ja arviointia voidaan myöhemmin hyödyntää hankkeen lupamenettelyssä.

Riihimäen seudun terveystieteiden keskuksen Ky ympäristöterveys toteaa lausunnossaan, että arviointiohjelmassa esitetyt toimenpiteet arviointiselostuksen sisällöksi vaikuttavat melko perusteellisilta. Lähialueen talousvesikaivojen veden laadun lisäksi on kiinnitettävä huomiota myös talousveden riittävyyden arviointiin.

Hankealueen lähistöllä on kunnan ylläpitämä Rehakan yleinen uimaranta. Arviointiselostuksessa tulee arvioida hankkeen vaikutukset uimarannan virkistyskäytölle sekä turvalliselle kulkuyhteydelle.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat vastuualueen ympäristöterveydenhuoltoyksikkö toteaa lausunnossaan, että YVA-ohjelman mukaan alueen läheisyydessä sijaitsee Janakkalan kunnan vuoteen 1997 käytössä ollut kaatopaikka. Arviointiohjelman tekstistä ja kartoista kaatopaikan sijaintia ei ollut selvästi havaittavissa. Arviointiselostuksessa kaatopaikan sijainti on tarpeellista merkitä selvästi karttoihin sekä arvioida voiko hankkeella olla vaikutuksia kaatopaikan nykyisiin päästöihin.

Alueen lähikiinteistöjen kaivot on kartoitettu keväällä 2018. Lähialueella sijaitsee kuusi porakaivoa ja viisi rengaskaivoa, joista yksi ei ollut käytössä. YVA-ohjelman mukaan kaivojen vedenlaatua ja vedenpinnan korkeutta tullaan seuraamaan louhinnan aikana ja sen jälkeen mahdollisten vaikutusten varalta. Aluehallintovirasto pitää tarpeellisena, että ihmisiin kohdistuvien vaikutusten yhteydessä arvioidaan myös hankkeen vaikutuksia talousveden saantiin. Myös korvaavan veden saantimahdollisuudet on hyvä kuvata arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmasta ei selviä, onko kaivokartoituksen yhteydessä selvitetty energiaporakaivoja lähikiinteistöissä. Mikäli selvitystä ei ole tehty, niin se olisi hyvä tehdä ja arviointiselostuksessa arvioida hankkeen vaikutuksia niihin.

Arviointiselostuksessa on tarpeellista kuvata toiminta-alueen käymälän toteutustapa ja jätevesien käsittely.

Arviointiohjelman luvussa 9.1 kerrotaan, mitä YVA-lain mukaisilla ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan. Tekstissä on mainittu muun muassa vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Tästä kohtaa tekstiä puuttuu vaikutusten arviointi väestöön, jotta se vastaisi lain 2 § 1 momentin 1a) kohtaa.

Hämeen liitto katsoo lausunnossaan, että kaavailtu toiminta soveltuu maakuntakaavan aluevarauksiin, eikä Hämeen liitolla ole YVA-ohjelmasta erityistä lausuttavaa.

Museovirasto toteaa lausunnossaan, että tämän vuoden alusta voimaan tulleen uuden museolain mukaisesti lausunnon antajana kulttuuriympäristön osalta toimii Hämeenlinnan kaupunginmuseo.

Hämeenlinnan kaupunginmuseo arvioi lausunnossaan selvitystä kulttuuriperinnön suojelun osalta. Kusiaismäen kallioalueelle suunniteltu kivi- ja maa-aineksen ottohanke aiheuttaa massiivista, kajoavaa maankäyttöä alueella, jota ympäröivät erittäin merkittävät kulttuuriympäristökohteet. YVA-selvityksessä ei mainita, mistä muinaisjäännöksiä koskeva tieto on peräisin, eikä arvioida, ovatko tiedot hankealueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ajantasaiset ja kattavat. Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja ja niiden arviointi tulee tehdä samalla tarkkuudella kuin selvitys hankealueen luonnonympäristöstä.

Kusiaismäen kallioalueen kivi- ja maa-aineksen ottohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa tulee täydentää teettämällä hankealueella asianmukainen arkeologinen kulttuuriympäristöselvitys, joka täyttää Museoviraston edellyttämät laatuvaatimukset sekä kattaa myös historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Tiedot arkeologisia kenttätöitä toteuttavista toimijoista on Museoviraston verkkosivuilla.

Puolustusvoimien Pääesikunta toteaa lausunnossaan, että pääesikunnalla ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilla ei ole arviointiohjelmasta lausuttavaa.

Väylävirasto toteaa lausunnossaan, että hankealueelle on kulku yhdystieltä 13649 (Rehakantie). Muutaman kilometrin etäisyydellä hankealueesta sijaitsevat mm. st 130 sekä vt 3.

Luvussa 9 on esitetty ehdotus tarkasteltavan vaikutusalueen rajauksesta. Tarkastelualue ulottuu laajimmillaan kilometrin etäisyydelle hankealueesta. YVA-ohjelmassa on kuvattu varsin yleisellä tasolla hankealueen lähiympäristön nykytilaa, eikä siitä käy ilmi mahdolliset kuljetusreittien varrella sijaitsevat, liikenneturvallisuuden kannalta erityisesti huomioitavat kohteet. Liikennevaikutusten arvioinnin rajausta on YVA-selostuksessa tarpeen tarkistaa kattamaan kaikki sellaiset tieosuudet ja liittymät, joihin hankkeen kuljetuksilla on liikenteen sujuvuuden tai liikenneturvallisuuden kannalta mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia.

YVA-selostuksessa tulee kuvata kuljetusreitit sekä esittää arvio liikenteen määrästä hankkeen eri vaiheissa ja mihin arvio perustuu, tarkastella liikenneyhteyksien toimivuutta ja turvallisuutta sekä kiinnittää huomiota liikenneturvallisuuteen ja tarvittaessa esittää konkreettisia keinoja liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Uudenmaan ELY-keskus, liikenne ja infrastruktuuri-vastuualue toteaa lausunnossaan, että Rehakantien (maantie 13649) keskimääräinen vuorokausiliikennemäärä ko. alueella on noin 200 ajoneuvoa, josta raskaiden ajoneuvojen osuus on noin 11 %. Nopeusrajoitus alueella on 80 km/h.

Lisääntyvän raskaan liikenteen myötä, liikenneturvallisuus ei saa heikentyä alueella. Lisäksi on huolehdittava, että Kusiaismäentien ja Rehakantien liittymässä on riittävät ja turvalliset näkemät.

Hakijan on huolehdittava, ettei maa-aineksia kulkeudu ottoalueelta Rehakantielle ja on tarpeen mukaan puhdistettava tiealueelta sille kulkeutuneet maa-ainekset. Toiminta ei saa myöskään heikentää tiestön kuntoa. Tienpitoviranomainen ei vastaa hankkeen mahdollisista meluntorjuntatoimenpiteiden kustannuksista.

Jos kuljetusten määrät tulevat lisääntymään nyt ilmoitetuista määristä oleellisesti, tulee niistä ilmoittaa tienpitoviranomaiselle.

Tämä lausunto on oltava käsillä rakentamisesta päättävän viranomaisen harkitessa maankäyttö- ja rakennuslain taikka muun lainsäädännön edellytyksiä luvan myöntämiseksi suunnitellulle hankkeelle.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousyksikkö on alueellinen kalatalousviranomainen ja katsoo, että arviointiohjelman perusteella tehtävästä ympäristövaikutusten arvioinnista saa riittävän tarkan kuvan hankkeesta ja sen vaikutuksista vedenlaatuun ja vesistöön. Arviointiselostuksessa on syytä tarkastella erityisen huolella kiintoainekuormituksen ja kallion räjäytyksessä syntyvien tyyppiyhdisteiden vaikutuksia alapuoliseen vesistöön. Kalatalousyksikkö pitää tärkeänä, että hankealueella varaudutaan hulevesien käsittelyyn riittävän tilavilla laskeutusaltailla ja muilla vedenkäsittelymenetelmillä, jotta vesistövaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Yhteenveto mielipiteistä

Hankekuvaus

Hankkeen ja sen vaihtoehtojen kuvauksessa todetaan olevan epätarkkuutta. Taso, mille louhinta tullaan ulottumaan, vaihtelee arviointiohjelman eri osissa. Hankekuvauksessa ei ole esitetty tietoa siitä, mihin alueelta kuoritut pintamaat tullaan läjittämään. Yksityismaiden rajalla edellytetään riittävää puskurivyöhykettä. Myöskään pintavesien viivytysaltaan sijaintia ja turvajärjestelyitä ei ole esitetty.

Useissa mielipiteissä otetaan kantaa suunniteltuihin työskentelyaikoihin. Niiden osalta vaaditaan vain arkena toteutettavaa toimintaa.

Alueen maisemointi kiviainesten oton päättymisen jälkeen todetaan olevan ristiriitaisesti kuvattu arviointiohjelman eri osissa.

Myös hankkeen ympäristössä sijaitsevan nykyisen jätteidenkäsittelytoiminnan kuvauksessa todetaan olevan puutteita. Kiertokapulan kentän todetaan olevan tasolla +135 ja siihen on haettu korotusta. Kenttiä todetaan olevan useampia. Janakkalan Jätteenkuljetuksen kenttä on noin tasolla +120.

Suunnitteilla olevan kiviainesten oton ei nähdä edustavan maakuntakaavassa alueelle osoitetun kiertotalousalueen mukaista toimintaa.

Vaikutusalueen rajaus

Arviointiohjelmassa esitettyä vaikutusalueen rajausta esitetään laajennettavan koskemaan koko Joutjärven ranta-aluetta meluvaikutusten johdosta.

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Huolenaiheena esitetään, miten varmistetaan Rehakantien pysyminen ajokelpoisena, mikäli sitä kohti valuu suuria määriä vettä ja kiintoainesta. Esitetyn vesienkäsittely- ja pumppausjärjestelmän arvioidaan olevan riittämätön.

Arviointiohjelmassa pintavesien todetaan valuvan pääosin Rehakantien vierusojiin. Huomautuksena tähän todetaan, että Kusiaismäen pohjoispuolella sijaitsevan peltomaan kautta vettä tulee valumaan pelto-
ojia pitkin myös kohti Vähikkälänojaan ja sitä kautta Rehakanjärveen. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös pohjoispuolinen metsä- ja peltomaan vettymisuhka ja lisääntynyt vesimäärä asutuksen lähellä.

Useissa mielipiteissä esitetään huolenaiheena hankkeen vaikutukset lähialueen asukkaiden vedenotolle. Arviointiohjelman mukaan louhinnan taso +115 alittaa pohjaveden pinnan tason +109...+122 ja huolta esitetään pohjaveden saatavuudesta ja puhtaudesta. Erityisenä riskiä pidetään kiviainesten oton toteuttamista suljetun kaatopaikan välittömässä läheisyydessä, jolloin pelkona on pohjaveteen kohdistuvat haitalliset vaikutukset ja yksityiskaivojen pilaantuminen

Arviointiohjelman mukaan alueella on tehty kaivojen kartoituksia. Useissa mielipiteissä tuodaan esille, että kartoitus on ollut riittämätön ja kaikkia alueen kaivoja ei ole tarkastettu. Arviointiohjelmassa esitetyn kaivokartan todetaan olevan puutteellinen. Mielipiteissä on esitetty täydentäviä kiinteistökohtaisia tietoja kaivokarttaan. Vaikutusten arvioinnin lisäksi arviointiselostuksessa tulee tehdä kattava suunnitelma siitä, mitä tehdään, jos kaivojen vesi saastuu varoimenpiteistä huolimatta.

Hankkeella ei nähdä olevan yhteyttä POSKI-projektiin, koska todennäköisesti alue ei ole ollut mukana kartoituksessa vanhan kaatopaikan takia.

Vaikutukset luontoon

Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen nähdään hankkeen keskeisenä ympäristövaikutuksena. Mielipiteissä kyseenalaistetaan kuvaus alueen tehohoidetuista talousmetsistä ja alueella todetaan olevan myös eri lahovaiheiden keloja ja maapuita. Alueelle tulisi tehdä kääpäkartoitus. Mäen pohjoisrinteen metsässä on lehtokasvillisuutta ja soistuvia kohteita. Alueen monimuotoisesta eläimistöä mainitaan mm. viirupöllö,

huuhkaja, vaskitsa, sammakot, sudenkorennot, perhoset, lepakot ja ilves. Mäellä on tikkojen paja- ja pesäpuita.

Erään mielipiteen mukaan alueella on kunnan aloitteesta rauhoitettu kohde.

Vaikutukset maisemaan

Louhinnan todetaan muuttavan Kusiaismäen maisemakuvan täysin. Louhinnan jälkeen alueen rakentuminen tulee näkymään Rehakantieltä. Korkeimmaksi kohdaksi jäisi arviointiohjelman mukaan Kiertokapulan alueella oleva jätetäyttö tasolla +135 m mpy, johon on haettu korotuslupaa.

Useissa mielipiteissä tuodaan esille tarve ottaa arvioinnissa huomioon Kusiaismäen historia ja merkitys maamerkinä. Kusiaismäen todetaan olevan korkeampi kuin Hakoisten linnavuori, Kiianlinna ja Unikonlinna. Asukkaat ovat olettaneet sen olevan osa ns. merkkituliketjua eli mäen päällä on poltettu merkkitululta esimerkiksi viestinä vihollisen lähestymisestä.

Melu

Hankkeen meluvaikutukset, sekä muodostuva yhteismelu alueen muiden toimintojen kanssa aiheuttaa alueen asukkaissa huolta. Melun todetaan aiheuttavan terveysongelmia ja nostavan elimistön stressitasoja sekä eläimissä että ihmisissä.

Meluvaikutukset tullaan mallintamaan mistä johtuen kuvauksen ei arvioida vastaavan todellista tilannetta. Huolta aiheuttaa myös, otetaanko mallinuksissa huomioon metsät ja niiden mahdollinen poishakkuu. Todetaan, että alueella on kaadettu metsää lupauksista huolimatta eikä yksityismaiden osalta voi esittää takuuta metsien hakkaamatta jättämisestä.

Alueelta kantautuu melua asutuksen suuntaan jo nykytilanteessa. Nykyisen liikenteen ja työkoneiden ääni kuuluu selkeästi Huistiin saakka. Kriittikkiä esitetään arviointiohjelmassa esitetulle väitteelle, ettei lähialueella ole meluavia toimintoja. Meluvaikutuksia tulisi arvioida arviointiohjelmassa esitettyä laajemmalla alueella, kolmen kilometrin säteellä hankealueesta.

Useassa mielipiteessä tuodaan esille Joutjärven loma-asutuksen suunta, jossa toiminnasta aiheutuvat poraus, rikotus, räjäytys, murskaus ja seulonta-äänit tulisivat aiheuttamaan merkittävää meluhaittaa.

Ilmanlaatu, pöly

Toiminnasta aiheutuvien pöly- ja pakokaasupäästöjen arvioidaan aiheuttavan merkittävää ilmanlaadun heikentymistä lähialueella. Useissa mielipiteissä tuodaan esille, että pölyhaittoja tulee arvioida laajemmin kuin asumisterveyden osalta. Pöly leviää alueen kasvillisuuteen ja

pellolle, eikä alueella ole suojaavia rakenteita tai ne koetaan riittämättömiksi.

Esitettyjen mittareiden ei arvioida antavan luotettavaa kuvaa ilmanlaadusta Janakkalan maaseudulla. Bioindikaattoriseurannan tutkimusalat eivät ole olleet lähellä Kusiaismäkeä. Asukkaiden oman seurannan mukaan Kusiaismäen ja lähialueen ilmanlaatu on vuosien myötä parantunut mm. Tervakosken tehtaiden hiukkaspäästöjen vähentyessä. Varsinkin mäen pohjoisrinteellä kasvaa puissa runsaasti naavoja ja luppoja. Tosin jätealueiden lähellä on havaittavissa jäkälävaurioita.

Puhtaan ilman todetaan olevan yksi maaseudun vetovoimatekijöistä ja mäeltä tulevan pölyn leviämistä epäillään olevan mahdotonta estää.

Tärinä

Useissa mielipiteissä tuodaan esille huoli räjäytyksiin ja murskaukseen liittyvistä tärinävaikutuksista. Arviointiohjelmassa esitettyyn nykytilan kuvaukseen suhtaudutaan kriittisesti. Alueen nykyisistä toiminnoista muodostuu tärinää ja myös runsaan kolmen kilometrin etäisyydellä sijaitsevan Puurokorven räjäytykset aiheuttavat vaikutuksia Kusiaismäen ympäristössä. Huolenaiheena esitetään vaikutukset kiinteistöjen perustuksille, asukkaille ja eläimille.

Kokemusperäiseen tietoon perustuen tärinävaikutuksia esitetään arvioitavan laajemmalla alueella kuin 1000 m säteellä. Vaikutusten arvioinnissa tulisi ottaa huomioon kolmen kilometrin säteellä sijaitsevat vakituiset ja vapaa-ajan asunnot, sekä muut rakennukset.

Eriyisenä huolenaiheena nostetaan jätetäyttöjen tärinänkestävyys ja sortumisriski. Tämä tulee ottaa huomioon arvioinnissa.

Vaikutukset maankäyttöön ja asutukseen

Joutjärvellä todetaan sijaitsevan noin 50 loma-asuntoa, joista lähimmät sijaitsevat vain 600 metrin etäisyydellä Kusiaismäen alueesta. Suunniteltu hanke tulisi vaikuttamaan Joutjärven loma-asutuksen viihtyvyyteen, elinoloihin ja mahdollisesti terveyteen.

Arviointiohjelmassa on esitetty eriäviä tietoja etäisyyksistä lähimpään asutukseen ja taajamaan. Mitatut etäisyydet olisi hyvä esittää kartalla.

Arviointiohjelmassa esitetty kiinteistökartta on vanhentunut, sillä asukkaiden tietojen mukaan kunta on myynyt lisäalaa Janakkalan Jätteenkuljetukselle.

Terveysvaikutukset

Arviointiohjelmassa ei ole kuvattu, miten terveysvaikutuksia selvitetään ja arvioidaan. Jatkuva altistus melulle lisää stressiä ja aiheuttaa erilaisia

sairauksia. Lisäksi pöly voi aiheuttaa hengitystieongelmia. Yksityiskaivojen osalta on olemassa pilaantumisriski.

Vaikutukset liikenteeseen

Mielipiteissä suhtaudutaan kriittisesti nykytilan kuvaukseen alueen liikenneyhteyksistä. Rehakantie ei ole toiminnan edellyttämässä kunnossa. Tien kunto on huono.

Esitetyt toiminta-ajat todetaan sietämättömiksi. Liikennettä on nykyisten toimintojen osalta myös toiminta-aikojen ulkopuolella, käytännössä vuorokauden ympäri kuskien siirtyessä nykyisille alueille ja pois niistä.

Rehakantie koetaan turvattomana kulkea, koska väistämistilaa ei juuri ole. Tien reunaviivan ulkopuolella on joko hyvin kapea tai paikoin ei ollenkaan päällystettä, jolla voisi turvallisesti ajaa polkupyörällä tms. Ulkoilijoiden määrän todetaan vähentyneen. Rehakantie oli osa Hämeenlinnan seudun pyöräilyreittejä, mutta nyttemmin se on poistettu kartoista ilmeisesti juuri turvallisuussyistä.

Vaikutukset elinkeinoihin ja talouteen

Hankkeen vaikutuksia työllisyyteen on tarpeen arvioida.

Useissa mielipiteissä tuodaan esille, että hankkeella on haitallisia vaikutuksia kiinteistöjen kuntoon ja arvoon.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Kusiaismäen todetaan olevan lähialueen asukkaiden luontokohde, joten sen virkistysarvo tulee ottaa huomioon. Mäeltä avautuu laajoja näkymiä ympäristöön.

Lähiasukkailla on kotieläimiä, mm. hevosia. Pelkona on, että eläinten pitäminen jatkossa on mahdotonta melun ja pölyn takia.

Alueella metsästetään mm. peuroja ja hankkeen vaikutukset metsästykseseen tulee arvioida.

Riskit

Kiviainesten ottoalueen todetaan olevan liian lähellä vanhaa Janakkalan kunnan suljetun teollisuus- ja yhdyskuntajätteen kaatopaikkaa, joka sijaitsee tonteilla 165-437-3-26 ja 165-437-3-35. Toimintaa kaatopaikalla on ollut 1960-luvun alusta vuoteen 1997. Ei ole tarkasti tiedossa, mitä vanhalle kaatopaikalle on ajan saatossa läjitetty esim. teollisuuden jätteiden muodossa. Erään mielipiteen mukaan ala- ja yläpinnan n. +110... +145 mpy yläpuolella sisältää vaaralliseksi luokiteltua jätettä. Nykyisessä tilanteessa vanhalta kaatopaikalta ja jätealueilta valuu maastoon naapurikiinteistöjen puolelle vettä ja sen mukana varastoituneita aineita.

Riskinä hankkeessa nähdään mm. räjäytykset, jotka voivat aiheuttaa vuotoja ja maansiirtymiä alueella, sekä heikentää kaatopaikan rakenteita. Useissa mielipiteissä edellytetäänkin kattavaa riskinarviointia aineiden leviämisestä ja vaikutuksista pohjaveteen ottaen huomioon vanha

kaatopaikka sekä alueen nykyisten toimijoiden (Janakkalan Jätteenkuljetus ja Kiertokapula Oy) toiminta.

Mielipiteissä edellytetään myös tarkistuskaivojen ja ojien tekemistä, jotta vesien laatua voidaan seurata.

Vuorovaikutus

Hankkeessa toteutettu tähänastinen vuorovaikutus ja tiedottaminen todetaan riittämättömäksi. Usean mielipiteen mukaan kunnan hankkeesta vastaavana olisi tullut ottaa yhteyttä jokaiseen talouteen ja maanomistajaan kirjeitse tai jollakin muulla henkilökohtaisella tavalla.

Arviointiohjelman mukaan asukkaita kuullaan ja tilaisuuksia järjestetään, mutta keitä näihin tilaisuuksiin kutsutaan ja miten, on epäselvää.

Osa YVA-ohjelmassa esitetyistä selvityksistä on jo toteutettu, mutta selvityksiä ei ole saatavilla. Tämä koetaan hämmentävänä asiana.

Mikäli hanke toteutuu, edellytetään seurantaa, jossa koettuja häiriöitä käytäisiin läpi asukkaiden kanssa kerran vuodessa.

Yhteisvaikutukset

Useissa mielipiteissä todetaan, että kiviaineshankkeen yhteisvaikutukset Kiertokapulan ja Janakkalan jätteenkuljetuksen nykyisten toimintojen ja vireillä olevien lupahakemusten mukaisten toimintojen kanssa tulee arvioida. Arviointiohjelmassa yhteisvaikutuksista mainitaan, mutta niihin ei kuitenkaan oteta kantaa.

4 YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hämeen ELY-keskus yhteysviranomaisena lausuu, että ympäristövaikutusten arviointiohjelma kattaa pääosin YVA-lain 16 §:ssä ja YVA-asetuksen 3 §:ssä luetellut arviointiohjelman sisältövaatimukset. Arviointiohjelma on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Arviointiohjelman laatimiseen YVA-konsultin taholta osallistuvat henkilöt on koulutus- ja ammattitaustaltaan esitetty. Hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman laatimiseen.

Arviointiohjelma on selkeä ja siitä saa pääosin riittävän kuvan hankkeesta ja tulevasta ympäristövaikutusten arvioinnista. Hankkeen keskeiset arvioitavat vaikutukset on tunnistettu. Ne on kuvattu pääosin ohjelmavaiheen edellyttämällä tarkkuudella.

Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi arviointiselostusta ja siihen liittyviä selvityksiä laadittaessa tulee ottaa huomioon seuraavat yksityiskohtaiset kannanotot arviointiohjelman sisältöön sekä tehtäväksi esitettyihin arviointeihin. Erityisten vaikutuskohteiden tunnistamiseksi yhteysviranomaisen kehottaa hankkeesta vastaavaa tutustumaan myös arviointiohjelmasta annettuihin viranomaislausuntoihin ja mielipiteisiin.

4.1 Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa esitettyä hankkeen kuvausta tulee tarkentaa ja laajentaa.

Hanke sijoittuu useamman Janakkalan kunnan omistaman kiinteistön alueelle. Osassa arviointiohjelman kartoista hanketta on havainnollistettu kiinteistörajojen ja osaksi louhinta-alueen rajauksen mukaisesti, mikä on paikoin vaikeaselkoista.

Kiertokapula Oy:n Rehakan jätteidenkäsittelyaseman toiminta sijoittuu kiinteistöille 165-437-3-26 ja 165-437-3-35. Nämä kiinteistöt on esitetty arviointiohjelmassa myös osaksi hankkeen kiinteistörajausta. Yhteysviranomaisen tietojen mukaan YVA-ohjelman mukaiseen kiinteistörajaukseen sisältyy lisäksi Janakkalan jätteenkuljetuksen hankkima määräala kiinteistöltä 165-421-1-195. Hanketta koskevat kiinteistötiedot ja rajaukset tulee päivittää arviointiselostukseen.

Hankkeen eri toiminta-alueet ja toiminnot (mm. ottoalue, toiminta-alue, pintamaiden läjitysalueet), sekä mahdolliset suojavaikykkeet tulee kuvata sanallisesti ja havainnollistaa kartoilla. Lisäksi tulee kuvata alueelle johtava tieyhteys toiminnan eri aikoina, sekä laskeutus- ja viivytysalaiden sijainnit ja vesien johtaminen alueelta. Mahdollisten suojavaikykkeiden tulee sijaita kiinteistöllä, johon toiminnot sijoitetaan.

Taso, mille louhinta ulotetaan, vaihtelee eri osissa ohjelmaa. Ottotaso ja louhinnan eteneminen tulee tarkentaa ja esittää kartoilla ja leikkauskuvoin. Alueen maisemointitarve, pintamaiden läjitys ja mahdolliset alueen ulkopuolelta tuotavien aineiden tarve tulee kuvata selostuksessa.

Hankkeesta aiheutuva liikennemäärä tulee kuvata.

Vesien käsittely

Arviointiselostusta laadittaessa tulee selvittää hulevesien viivytykseen sopivin paikka sekä altaan riittävä mitoitus kiintoaineen laskeutuksen kannalta.

Hankekuvauksessa on selvitettävä poikkeustilanteiden vesienkäsittely, esimerkiksi se, onko hulevesien hallinnassa varauduttu rankkasateisiin (vesienkäsittelyjärjestelmän mitoitus, varoaltaat) vai virtaako hulevesiä rankkasateella suoraan ojiin.

Arviointiselostuksessa tulee kuvata toiminta-alueen käymälän toteutustapa ja jätevesien käsittely.

4.2 Hankevaihtoehdot ja niiden käsittely

Hankkeen toteutusvaihtoehto VE1 on muodostettu niin, että sen perusteella on mahdollista selvittää ja arvioida hankkeesta muodostuvia ympäristövaikutuksia kattavasti.

Kallionlouhinnan kestoksi on arvioitu 13 vuotta. Todellinen louhinnan kesto voi olla kuitenkin tätä huomattavastikin pidempi. Vaikutukset tulee arvioida realistisen ja todennäköisen hankkeen keston mukaisesti.

Arviointiselostuksessa on esitettävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen 4 §:n mukainen kuvaus vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja sen todennäköisestä kehityksestä myös, jos hanketta ei toteuteta. Hankkeen välittömällä vaikutusalueella on ympäristövaikutuksia aiheuttavaa nykyistä toimintaa. Näiden toimintojen ympäristövaikutusten kuvaaminen osana vaihtoehtoa VE0 (hankkeen toteuttamatta jättäminen) on tarpeellista. Tarkastelussa on tarpeen ottaa huomioon toimintojen sekä nykyinen että lupapäätösten ja -hakemusten mahdollistama laajuus.

4.3 Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin, suunnitelmiin ja ohjelmiin

Hanke sijaitsee Janakkalan Jätteenkuljetuksen ja Kiertokapula Oy:n jätteidenkäsittelyaseman välittömässä läheisyydessä. Molemmilla toimijoilla on voimassa olevat ympäristölupapäätökset jätteiden käsittelyyn ja varastointiin sekä parhaillaan vireillä toiminnan laajentamista koskevat hakemukset Etelä-Suomen aluehallintovirastossa.

Hyötymäen jätteenlajitteluasema

Janakkalan Jätteenkuljetuksen Hyötymäen jätteenlajitteluasema sijaitsee suunnitellun kiviaineshankkeen lounaispuolella kiinteistöllä 165-421-1-245. Yhtiö on ostanut lisäksi viiden hehtaarin määräalan kiinteistöltä 165-421-1-195. Voimassa olevassa ympäristöluvassa on lupa vastaanottaa ja käsitellä jätemateriaaleja noin 36 400 t/a. Laitoksella on lupa vastaanottaa rakennusjätteitä, puujätettä, risuja, metsätähteitä, kantoja, betoni- ja tiilijätettä, kaupan ja teollisuuden materiaali- ja energiakierrätykseen soveltuvaa jätettä, keräyspaperia ja -kartonkia sekä puhtaita maa-aineksia, lasia, metallia, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen jätteitä, sähkö- ja elektroniikkaromua, akkuja, kestopuuta ym. vaarallisten jätteiden pieneriä. Jätteet lajitellaan, käsitellään ja toimitetaan jatkojalostukseen tai hyötykäyttöön joko raaka-aineena tai polttoaineena energiantuotantoon.

Janakkalan Jätteenkuljetuksen vireillä olevassa ympäristölupahakemuksessa esitetään alueen laajentamista kiinteistölle 165-421-1-195 sekä olemassa olevan alueen laajentamista. Alueella tullaan käsittelemään jätteitä murskaamalla, hakettamalla ja seulomalla. Ympäristölupahakemuksessa toiminta-alueen laajentamisen rakentaminen esitetään kestävän vuosia ja rakentamiseen tullaan

käyttämään jätteitä sekä pilaantumattomia maa-aineksia. Laitoksen toiminta-ajaksi esitetään ma-pe klo 7-21. Murskausta ja haketusta tehdään ma-pe klo 7-19, pois lukien arkipyhät.

Rehakan jätteidenkäsittelyasema

Kiertokapula Oy:n Rehakan asema sijaitsee suunnitellun kiviaineshankkeen eteläpuolella kiinteistöillä 165-437-3-26 ja 165-437-3-35. Nykyisen ympäristöluvan mukaan alueella saa vastaanottaa puhtaita maita (50 000 t/a), betoni- ja tiili- ja asfalttijätettä (15 000 t/a), lasi- ja metallijätettä (1 400 t/a) sekä puujätettä ja risuja (3 000 t/a). Vireillä olevassa ympäristöluvan muuttamista koskevassa hakemuksessa esitetään mm. maankaatopaikan täyttöalueen laajentamista sekä suljetun jätetäyttöalueen päälle rakennettavien kenttäalueiden sekä muiden uusien kenttäalueiden rakentamista. Näillä kentillä on tarkoitus käsitellä mm. rakennusjätettä ja varastoida yhdyskuntajätettä paalattuna. Jätteiden käsittely kentillä murskaamalla, seulomalla ja hakettamalla tulee lisäämään melua alueella. Toiminta-ajaksi esitetään ma-pe klo 7 - 22 ja melua aiheuttavan jätteenkäsittelyn (kuten murskauksen ja haketuksen) osalta ma-pe klo 7-19.

Liittyminen suunnitelmiin ja ohjelmiin

Hankkeen suhdetta POSKI-projektissa tarkasteltuihin aluekriteereihin tulee tarkentaa.

Pintavesivaikutusten arvioinnissa on tarpeen ottaa huomioon Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma sekä Hämeen vesienhoidon toimenpideohjelma 2016-2021.

4.4 Ympäristön nykytilan kuvaus, arvioitavat vaikutukset ja arviointimenetelmät

Arviointiohjelmassa on kuvattu ympäristön nykytilaa varsin yleisellä tasolla. Kuvausta tulee täydentää lausunnossa esitetyn mukaisesti.

Arviointiohjelmassa esitetty ympäristövaikutuksen käsitteen ja kohdentumisen kuvaus tulee päivittää vastaamaan keväällä 2017 uudistunutta YVA-lakia.

Arviointiohjelmassa esitetty listaus arvioinnin painopisteistä vaikuttaa oikeasuuntaiselta. Arviointiselostuksessa tulee kuvata arvioinnin periaatteet ja arviointityön kulku selkeästi ja läpinäkyvästi niin että lukijan on sitä mahdollista seurata. Mikäli jonkin vaikutustyyppin osalta on tarpeen esittää lieventämistoimia, tulee vaikutus arvioida ilman toimia ja niiden kanssa.

Vaikutusalueen rajaus

Hankkeen todennäköinen vaikutusalue on kuvattu arviointiohjelmassa etäisyysvyöhykkeittäin karttapohjalla ja sanallisesti joidenkin vaikutustyyppien osalta. Pääosa vaikutuksista kohdistuu hankealueelle

tai sen välittömään lähiympäristöön. Osa vaikutuksista ulottuu todennäköisesti karttapohjalla kuvattuja vyöhykkeitä laajemmalle alueelle.

Vaikutusalueen tarkastelua on tarpeen täsmentää arviointityön edetessä. Maankäyttö-, maisema- ja meluvaikutusten osalta tarkastelualueen tulee kattaa myös Huistilammen, Joutjärven, Rehakanjärven, Nielulammen, Mustalammen ja Valkealammen alueet. Vaikutusalue-tarkasteluun on sisällytettävä mm. liikennevaikutusten arvioinnin osalta kaikki sellaiset teosuudet ja liittymät, joihin hankkeen kuljetuksilla on liikenteen sujuvuuden tai liikenneturvallisuuden kannalta mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia. Liikenteen aiheuttamien turvallisuus-, melu- ja tärinävaikutusten osalta tarkastelualue tulee ulottaa ainakin Helsingintielle asti.

Todennäköinen vaikutusalue tulee selostusvaiheessa määritellä niin laajaksi, ettei tarkasteltavan alueen ulkopuolella voida olettaa ilmenevän merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä luonnonvaroihin

Suunniteltu vuotuinen louhittavan kiviaineksen määrä (200 000 m³ ktr) on seudullisesti huomattava. Esim. vuonna 2018 Janakkalassa maa-aineslupiin perustuvaa maa-ainestenottoa oli noin 370 000 m³ ktr, josta kalliokiviainesta oli noin 100 000 m³ ktr. Suunnitellulla aikataululla toteutuessa hankkeella voi olla merkittäviä välillisiä vaikutuksena luonnonvarojen hyödyntämiseen, esim. seudun muiden maa-ainestenottohankkeiden pitkittyminen. Luonnonvaroihin ja niiden hyödyntämistä koskevien vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon NOTTO-rekisterin tilastot Janakkalan ja ympäristökuntien maa-ainestenotosta.

Maa- ja kallioperään kohdistuvien vaikutusten osalta esitetty vaikutusalueen rajaus ja arviointimenetelmä ovat riittävät.

Vaikutukset pohjaveteen

Ohjelmassa on mainittu alueen pohjaveden korkeuden vaihtelevan +109,91...+122,41 m mpy välillä. Alin suunniteltu louhintataso on 115 m mpy, eli noin 7 m ylimmän pohjaveden pinnan alapuolella. Pohjavedenpinnan alapuoleinen louhinta voi vaikuttaa pohjaveden pinnantasoihin ja virtaussuuntiin myös louhinta-alueen ulkopuolella, nämä vaikutukset tulee esittää arviointiselostuksessa. Erityisesti arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota siihen voiko pohjavesiolosuhteet muuttua nykyisten jätteenkäsittelytoimintojen alueella ja ulottuvatko vaikutukset olemassa oleviin kaivoihin.

Keväällä 2018 laadittua kaivokartoitusta tulee täydentää. Vaikutusalueella (ohjelmassa esitetty 1 km) tulee tehdä kaivokartoitus, jossa selvitetään alueella sijaitsevat talousvesikäytössä olevat kaivot niiden rakenne sekä vedenpinnantasot. Kaivokartta tulee päivittää.

Mielipiteissä esitetyt kiinteistökohtaiset tiedot tulee ottaa huomioon kartoitusta laadittaessa.

Yksityiskaivojen käytön ja kunnan kartoittamisen lisäksi tulee selvittää/arvioida, mitkä kaivoista saavat vetensä osittain hankealueelta. Jos hanke voi vaikeuttaa yksityistä vedenhankintaa, on vesilain mukainen lupa tarpeen, jos hankkeelle ei saada haitankärsijän suostumusta.

YVA-selostuksessa on keskeistä arvioida, voiko hanke muuttaa pohjaveden muodostumisolosuhteita niin, että siitä aiheutuu haittaa yksityiselle vedenotolle ja talousveden käytölle ottaen huomioon sekä vedenlaatu että talousveden riittävyys. Myös korvaavan veden saantimahdollisuudet on tarpeen kuvata arviointiselostuksessa.

Ohjelmassa ei ole kuvattu vuonna 2018 laaditun pohjavesiselvityksen aineistoa ja menetelmiä, joten sen riittävyyttä ei ole mahdollista arvioida. Jos tehty pohjavesiselvitys ei ole riittävä luotettavan arvion tekemiseksi em. näkökohdat huomioon ottaen, tulee alueella tehdä täydentäviä pohjavesitutkimuksia.

Vaikutukset pintavesiin

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen keskeisimmät pintavesivaikutukset virtaamien kasvu sekä kiintoaines- ja typpikuormitus. Hankealueelta poistetaan vettä pidättävä ja siten virtaamia tasaava pintamaa, jolloin virtaamahuiput alueelta tulevat äärevöitymään. Tulevassa arvioinnissa tulee selvittää kuormituksen vaikutus Tervajokeen etenkin ylivirtaamakausiona, jolloin jo ojaan pidättynyt kiintoaines todennäköisesti lähtee liikkeelle.

Tervajoen ekologinen tila on vesienhoidon 3. suunnittelukauden luokittelussa tyydyttävä. Vuoteen 2027 mennessä Tervajoen tulisi saavuttaa hyvä ekologinen tila. Näin ollen Tervajokeen päätyvä lisäkuormitus on pyrittävä estämään. Arvioinnissa tulee tarkastella vastaanottavan vesistön ekologista ja kemiallista tilaa ja toiminnan vaikutuksia suhteessa pintavesien nykyiseen tilaan.

Ohjelmassa esitetyn hulevesien viivytysaltaan osalta arvioinnissa tulee kuvata mitoitus, mitoituksen perusteet ja riittävyys ottaen huomioon myös ilmastonmuutoksen tuomat todennäköiset muutokset sadantaan ja sään ääri-ilmiöt. Mitoitussateena on hyvä käyttää vähintään 1/10 v toistuvaa rankkasadetta.

Ohjelmassa ei ole kuvattu vuonna 2018 laaditun pintavesiselvityksen aineistoa ja menetelmiä, joten sen riittävyyttä ei ole mahdollista arvioida. Jos tehty pintavesivesiselvitys ei ole riittävä luotettavan arvion tekemiseksi em. näkökohdat huomioon ottaen, tulee alueella tehdä täydentäviä selvityksiä.

Ilmapäästöt ja ilmasto

Ohjelmassa ei ole kuvattu vuonna 2018 laaditun ilmanlaatuselvityksen aineistoa ja menetelmiä, joten sen riittävyttä ei ole mahdollista arvioida.

Kiviainestoinnassa pölyä syntyy mm. liikenteestä, kiviaineksen louhinnasta ja murskauksesta ja toiminta-aikaisesta varastossa olevan kiviaineksen murskauksesta. Kiviainestuotannossa pölypäästöjen leviäminen ympäristöön riippuu päästön suuruudesta ja hiukkaskokojakaumasta, sääolosuhteista ja ympäristön pinnanmuodoista.

Hankkeessa tulee laatia pölyn leviämismallinnus, jossa hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) lisäksi tulee tarkastella pienhiukkasten (PM_{2,5}) määrää vaikutusalueen häiriintyvissä kohteissa. Huomioon tulee ottaa kattavasti hankkeessa pölyämistä aiheuttavat toiminnot.

Selostuksessa tulee arvioida lisäksi pölystä muodostuvat vaikutukset ihmisten viihtyvyyteen, viljelyyn, metsän kasvuun sekä luonnon antimisiin kuten marjoihin, sieniin ja riistaan.

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty, miten vaikutuksia ilmastoon ja ilmastomuutokseen tullaan arvioimaan. Ilmastovaikutuksia on syytä arvioida omana kokonaisuutena, eikä esimerkiksi vain osana liikenteen ja työkoneiden kasvihuonekaasupäästöjen laskentaa. Huomioon tulee ottaa myös vaikutukset hiilinieluihin.

Vaikutukset luontoon ja luonnonsuojeluun

Arviointiohjelmassa esitetyt suunnitelmat vaikutusten arvioinnista kasvillisuuteen, eläimistöön ja luontotyyppeihin ovat yleisellä tasolla asianmukaisia. Hankkeen suorat kasvillisuus-, luontotyyppi- ja eläimistövaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti hankealueelle ja sen välittömään lähiympäristöön, mistä johtuen alueella esiintyvien luontoarvojen selvittäminen on tärkeää.

Epäsuoriksi, hankealuetta laajemmalle alueelle kohdistuviksi vaikutuksiksi, on tunnistettu pöly- ja pintavesivaikutukset. Muita epäsuoria vaikutuksia voi muodostua melu- ja pohjavesivaikutusten johdosta. YVA-ohjelmassa ei ole kuitenkaan esitetty tarkennusta siitä, kuinka laajalle alueelle nämä vaikutukset voivat lähtökohtaisesti ulottua ja tullaanko niitä arvioimaan.

Vaikutusalue- ja vaikutusmekanismitarkastelua tulee tarkentaa ja tunnistaa mahdolliset vaikutusalueella sijaitsevat herkät kohteet ja arvioida hankkeen epäsuorat vaikutukset niihin.

Hankealueella on tehty luontoselvityksiä vuosina 2015, 2017 ja 2018, joita voidaan hyödyntää vaikutusten arvioinnissa. Arviointiohjelmassa on kuvattu, että alueelta ei tehty havaintoja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajin liito-oravan esiintymistä. Maastohavaintojen mukaan alueella ei todennäköisesti ole lepakoille soveltuvaa elinympäristöä. Alueella ei ole viitasammakolle soveltuvia pienvesiä.

Hankealueella ja välittömällä vaikutusalueella on tarpeen laatia kahden laskentakerran pesimälinnustoselvitys. Samalla voidaan täydentää alueen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitystä, joka ohjelman mukaan on laadittu myöhäiseen maastoajankohtaan.

Arviointiohjelmassa esitetään pohdintaa luontodirektiivin liitteen IV lajin kirjoverkkoperhosen selvitystarpeesta alueella. Mikäli Kusiaismäen alueella sijaitsee lajille soveltuvia elinympäristöjä, tulee kartoitus laatia. Kartoitustarvetta on tarpeen pohtia myös erityisesti suojeltavan lajin kalliosinisiiven osalta.

Arviointiohjelmasta ei ilmene, onko hankkeen vaikutusalueelta tiedossa uhanalaisten eliölajien aikaisempia havaintoja. Ne tulee lisätä vaikutusten arvioinnin lähtöaineistoon.

Yleisötilaisuudessa ja arviointiohjelmasta annetussa palautteessa tuotiin esille tieto hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevasta kunnan toimesta rauhoitetusta kohteesta. Kohteen sijainti ja vaikutukset luontoarvoihin tulee selvittää.

Meluvaikutukset

Arviointiohjelman mukaan melutarkastelu tehdään laskennallisesti. Hankkeen melutarkastelut tulee tehdä niin, että ne perustuvat alueen ottosuunnitelmaan. Laskentoihin valitut laskentatilanteet tulee perustella riittävällä tarkkuudella. Liikenteen aiheuttamaa melu tulee selvittää niin kauas, ettei toiminnan aiheuttamalla liikenteellä ole enää merkittävää vaikutusta väylän liikenteestä aiheutuvaan melutasoon. Koska hankkeen kesto tulee olemaan useita vuosia, tulee selvityksessä arvioida minä vuotena laskennan mukainen tilanne voisi toteutua tai montako vuotta hankkeen aloittamisesta ko. tilanne toteutuu. Lisäksi tulee esittää arvio kunkin vaiheen kestosta. Hankkeen meluntorjunta tulee toteuttaa kaikissa vaiheissa BAT&BEP tasoisena, koska lähistöllä on altistuvaa asutusta. Käytetyt meluntorjuntakeinot pitää esittää selkeästi ja laskennoissa tulee aina esittää melun leviäminen ilman meluntorjuntaa ja BAT&BEP tasoisen meluntorjunnan kanssa. Meluntorjuntavaihtoehto tulee esittää, vaikka ohjearvot näyttäisivät alittavan Vnp 993/1992 mukaiset ohjearvot altistuvissa kohteissa ilman meluntorjuntaakin. Laskennoissa käytettyjen melulähteiden tiedot melupäästöistä ja laitteiden toiminta-ajoista tulee esittää osana raporttia. Samoin tulee esittää meluntorjunta keinot sekä niiden mahdolliset sijainnit ja mitat melulähteisiin nähden.

Mikäli alueella toimitaan yöllä klo 22-7 välisenä aikana, tulee laskenta suorittaa niin, että keskiäänitaso esitetään ko. toiminta-ajalta esim. klo 6-7, eikä tulosta saa tasoittaa laskennallisesti koko yöajalle klo 22-7. Päiväajan laskennoista tulee esittää myös vilkkaimman tunnin tms. jakson melutasot ympäristössä eli tilanne joka kuvaa toiminnan aiheuttamaa suurinta keskiäänitasaosia ellei se ole perustellusti turhaa. Melun aiheuttaman häiriön kannalta toiminnan aiheuttamat enimmäistasot voivat myös olla merkittäviä. Toiminnan aiheuttamia enimmäistasoja lähimmissä kohteissa tulee tarkastella laskennallisesti tai

asiantuntija-arviona. Enimmäistasojen lisäksi tulee arvioida melutapahtumien lukumäärää.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon, onko melu luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista.

Arviointiohjelmassa annetuissa palautteissa tuotiin esille nykyiset kokemukset ja huoli melun häiritsevyydestä alueella. YVA-selostuksessa tulee arvioida muodostuvan melun laatua ja häiritsevyyttä ottaen huomioon YVA-ohjelmasta annetut palautteet, sekä ympäröivän alueen äänimaisema ja käyttötarkoitus. Arvioinnissa tulee myös hyödyntää vastaavista, jo toteutuneista kohteista saatavaa tietoa. Tarvittava lähtökohta arvioinnille on myös tarkastella miten toiminta-ajat vaikuttavat muodostuviin ympäristövaikutuksiin. Arvioinnin tulee sisältää palautteissa esitetyt kaava-alueet.

Arviointiselostuksessa tulee esittää myös se, miten toiminnan aiheuttamaa melua tullaan seuraamaan hankkeen aikana.

Tärinä

Arviointiohjelman mukaan tärinävaikutuksia arvioidaan laskennallisesti asiantuntija-arviona ja keräämällä tietoja mahdollisista herkistä kohteista. Tärinävaikutuksia arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös räjäytysten aiheuttamat paineaallot ja niiden vaikutus läheiselle asutukselle ja muille kohteille. YVA-selostuksessa tulee tuoda esiin mahdolliset lieventämistoimet ja mahdollisuudet. Arviointiselostuksessa tulee esittää myös se, miten toiminnan aiheuttamaa tärinää tullaan seuraamaan hankkeen aikana.

Maankäyttö ja kaavoitus

Hankkeen vaikutusalueen maankäytön kuvausta tulee täydentää ja tarkentaa. Arvioinnissa tulee kuvata ja ottaa huomioon vaikutusalueen (ml. liikenneyhteydet) asutus kartoilla ja esittää etäisyydet lähimpiin häiriintyviin kohteisiin. Lisäksi on tarpeen tuoda esille etäisyydet lähimpiin kouluihin, päiväkoteihin, vanhusten hoitopaikkoihin ja uimarantoihin. Ohjelmassa esitettyjen tietojen ajantasaisuus hankealueen välittömällä vaikutusalueella sijaitsevien rakennusten osalta on myös hyvä tarkistaa arviointiselostukseen. Kuljetusreittien osalta on tarpeen arvioida liikennemäärän lisäyksen vaikutukset mm. Tervakosken taajaman kehittämistoimenpiteisiin.

Vaikutusalueen muiden toimintojen sijoittumista ml. suljetun kaatopaikan sijoittuminen tulee tarkentaa. Arviointiohjelman mukaan Kusiaismäentie poistuu louhinnan edetessä louhoksen rajaamalta alueelta. YVA-selostuksessa tulee esittää, miten kulku alueelle ja sen muille toiminnoille järjestetään ja mitä vaikutuksia siitä muodostuu ottaen huomioon myös muut alueen toimijat.

Arviointiohjelmasta ei selviä onko kaivokartoituksen yhteydessä selvitetty energiaporakaivoja lähikiinteistöissä. Mikäli selvitystä ei ole tehty, niin se

on tarpeen tehdä ja arviointiselostuksessa arvioida hankkeen vaikutuksia niihin.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen tulee arvioida myös louhinnan jälkeisen, suunnitellun toimitilarakentamisen näkökulmasta.

Hankkeen vaikutusalueen kaavoitusilanne on kuvattu puutteellisesti ja sitä tulee tarkentaa YVA-selostuksessa ottamalla huomioon arviointiohjelmasta saadut lausunnot.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sijaitsevat verrattain kaukana hankealueesta. Vaikutusten arvioinnissa tulee keskittyä erityisesti lähimaiseman muutokseen, joka koskee pääasiassa lähiasutusta sekä Rehakantien käyttäjiä. Maisemavaikutusten arvio tulee ulottaa myös ympäröivillä alueilla voimassa oleville asema-, ranta-asema- ja rantaosayleiskaavojen alueille ja havainnollistaa arviota kartoin ja havainnekuvin.

Useissa mielipiteissä tuodaan esille Kusiaismäen historia ja merkitys maamerkinä, mikä tulee ottaa huomioon maisema-analyysiä ja arviota laadittaessa.

Hankealueella tulee laatia asianmukainen arkeologinen kulttuuriympäristöselvitys, joka täyttää Museoviraston edellyttämät laatuvaatimukset sekä kattaa myös historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset.

Vaikutukset liikenteeseen

YVA-ohjelmassa esitettyä vaikutusalueen kuvausta tulee täydentää ja tarkentaa kuvaamalla kuljetusreittien varrella sijaitsevat liikenneturvallisuuden kannalta erityisesti huomioitavat kohteet. Väliittömän lähiympäristön osalta ohjelmassa ei ole kuvattu Rehakantien nykyisiä ominaisuuksia ja kuntoa. Saatujen palautteiden mukaan tie ei ole toiminnan edellyttämässä kunnossa. Tie koetaan turvattomaksi mm. kevyelle liikenteelle.

YVA-ohjelmassa on esitetty useita mahdollisuuksia tavoittaa Helsingintie (mt 130) tai valtatie 3. Liikennevaikutusten arvioinnin tulee kattaa kaikki sellaiset tieosuudet ja liittymät, joihin hankkeen kuljetuksilla on liikenteen sujuvuuden tai liikenneturvallisuuden kannalta mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia.

YVA-selostuksessa tulee kuvata kuljetusreitit sekä esittää arvio liikenteen määrästä hankkeen eri vaiheissa ja mihin arvio perustuu, tarkastella liikenneyhteyksien toimivuutta ja turvallisuutta sekä kiinnittää huomiota liikenneturvallisuuteen ja tarvittaessa esittää konkreettisia keinoja liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyt näkökulmat. Janakkalan kunnan lausunnon mukaan raskaan liikenteen kulkeminen Tervakosken taajaman läpi ei ole tarkoituksenmukaista ja raskaan liikenteen lisäys on ristiriidassa Tervakoskentien varrella toteutettavien keskustan kehittämistoimenpiteiden ja koulukeskuksen turvallisen liikenteen turvaamisen kanssa. Arvioinnin lähtöaineistoihin tulee lisätä Mt 130 liikenneselvitys välillä Linnatuuli-Hyvinkää, sekä ottaa arvioinnin tueksi myös keskustan laaditut liikenteelliset selvitykset.

Ihmisten elinolot ja viihtyvyys

Hankealueen ja sen lähiympäristön nykytilan kuvausta tulee täydentää saatujen mielipiteiden sekä sidosryhmä- ja arviointityön aikana saatavalla aineistolla.

Arvioinnissa on tarpeen ottaa huomioon MURAUUS-asetuksen (800/2010) sisältövaatimukset.

Hankealueen lähistöllä on kunnan ylläpitämä Rehakan yleinen uimaranta. Arviointiselostuksessa tulee arvioida hankkeen vaikutukset uimarannan virkistyskäytölle sekä turvallisuudelle kulkuyhteydelle.

Mahdolliset liikkumisrajoitukset hankealueella ja vaikutukset metsästyksen hankkeen eri vaiheissa on tarpeen tuoda esille.

Ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvia vaikutuksia tulee tarkastella eri vaikutustyyppien ja esitettyjen toiminta-aikojen näkökulmasta. YVA-lain mukaisesti hankkeen vaikutuksia tulee myös arvioida terveyden näkökulmasta.

Häiriötilanteet ja riskit

Arvioitaessa hankkeen todennäköisimpiä ja merkittävimpiä vaikutuskohteita on tarpeen arvioida vaikutukset myös mahdollisissa häiriötilanteissa.

Kusiaismäentien osalta tulee arvioida, miten kulku tiellä mahdollistetaan mahdollisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa.

Kiviainesten otto rajautuu entiseen kaatopaikkaan, jota on käytetty kunnan kaatopaikkana, että teollisuusjätteen kaatopaikkana. Arviointiselostuksessa tulee kuvata entisen kaatopaikan sijainti, sekä tiedot alueesta ja toteutetuista tarkkailuista. Sijainti tulee esittää yhdessä suunnitellun toiminnan ja alueen nykyisten jätteenkäsittelytoimintojen kanssa, jotta toimintakokonaisuus on hahmotettavissa ja arvioitavissa.

Louhinnan vaikutukset kalliopohjaveden virtaukseen tulee arvioida ja esittää riskinarviointi likaisten kaatopaikkavesien valumisesta louhosalueelle tai muualle ympäristöön.

Louhinnan ja räjäytysten muodostamien värinävaikutusten riskit vanhan kaatopaikan rakenteille ja jätetäytölle tulee arvioida.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa

Alueen nykyisistä ja nyt suunnitteilla olevista toiminnoista muodostuu yhteisvaikutuksia, jotka kohdistuvat samalle vaikutusalueelle.

Arviointiselostuksessa tulee arvioida Kusiaismäen kiviaineshankkeesta, Janakkalan Jätteenkuljetuksen ja Kiertokapula Oy:n toiminnasta muodostuvat yhteisvaikutukset. Toiminnan nykyinen lupatilanne ja toimintojen sijoittuminen tulee kuvata ja havainnollistaa myös

karttapohjalla kiviaineshankkeen lay out-piirustusten kanssa. Yhteisvaikutukset tulee arvioida nykyisen toiminnan, sekä ympäristölupien mahdollistaman toiminnan laajuuden mukaisesti. Huomioon tulee myös ottaa yhteisvaikutukset vireillä olevien ympäristölupahakemuksissa esitettävien uusien ja muuttuneiden toimintoja osalta.

Yhteisvaikutuksia on tarpeen arvioida ainakin melun, pölyn, liikenteen, tärinän, pohjaveden, pintaveden, sekä maankäytön ja liikenteen osalta. Arvioinnissa on hyödynnettävä vastaavia arviointitapoja kuin hankkeen toimintoja arvioitaessa. Mikäli muiden vaikutustyyppien osalta tunnistetaan mahdollisia vaikutuksia, tulee niiden suuruus ja merkittävyys myös arvioida.

Melulaskennoilla tulee tarkastella kaikkien alueen toimintojen aiheuttamaa yhteismelua alueen ympäristössä. Lisäksi on tarkasteltava, miten nyt suunnitteilla oleva toiminta muuttaa alueen melutilannetta. Yhteismelutarkastelussa tulee ottaa huomioon muiden toimintojen mahdollinen kehittyminen tai muuttuminen melupäästön suhteen.

Pohjavesivaikutusten osalta huomioitavaa on, että louhinta voi aiheuttaa sellaisia muutoksia pohjavesiolosuhteisiin, lähinnä kallion rakoiluun, että sillä olisi vaikutusta muidenkin toimintojen pohjavesivaikutusten leviämiseen. Nämä vaikutukset tulee arvioida.

Kusiaismäen louhinnan myötä alueen maisemakuva muuttuu. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon eteläpuolelle sijoittuvien toimintojen näkyvyys maisemassa.

Kiviaineshankkeen polttoaineet varastoidaan ja tankataan tukitoiminta-alueella. Kiertokapula Oy:n vireillä olevassa ympäristöluvan muuttamista koskevassa hakemuksessa on esitetty myös kiinteän tankkausaseman rakentamista. Tämä tulee huomioida YVA-hankkeessa mm. liikenneyhteyksien ja tärinän osalta.

Useissa mielipiteissä tuodaan esille yhteisvaikutukset myös Rehakan alueen muiden kiviainestuottajien kanssa. Yhteisvaikutuksia voi muodostua erityisesti melun ja liikenteen kanssa. Arvioinnissa tulee esittää vaikutusalueen lupatilanne ja arvioida vaikutukset em. vaikutustyyppien osalta.

4.6 Hankkeen toteuttamisen edellyttämät luvat ja päätökset

Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman perustellun päätelmän. Tämä koskee paitsi ympäristölupaa myös muita hankkeen toteuttamisen edellyttämiä lupia. Hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai muusta päätöksestä on käytävä ilmi, kuinka arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Arviointiohjelman luvussa 7.2.4. esitetyn mukaisesti vesilain mukaisen luvan tarpeen ratkaisee ELY-keskus, mutta myös kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi edellyttää luvan hakemista.

4.7 Yleistä aineistosta, menetelmistä ja raportoinnista

Arviointiohjelmassa on esitetty yleispiirteisesti ympäristön nykytila ja keskeiset käytettävät aineistot ja menetelmät. Selkeimmät puutteet ilmenevät laadittavien ja jo laadittujen selvityksien kuvauksissa, jolloin selvitysten sisältöön, menetelmiin ja tarkoituksenmukaisuuteen ei ole mahdollista ottaa kantaa.

Arviointiselostuksessa tulee esittää tarkistettuina tiedot arvioinnissa käytetyistä keskeisistä aineistoista sekä aineistojen hankinnassa ja arvioinnissa käytetyistä menetelmistä ja niihin sisältyvistä oletuksista. Samoin tulee esittää selvitys käytettyjen tietojen mahdollisista puutteista ja keskeisistä epävarmuustekijöistä. Mahdollisista mallinnoista pitää esittää selkeästi niissä käytetyt lähtötiedot ja oletukset.

Arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Arviointiin kuuluvat seikat pitää esittää loogisesti ja selkeästi havainnollistaen. Karttojen ja kuvien lisäksi on käytettävä myös muita havainnollistavia esitystapoja siten, että arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys käyvät selostuksesta ilmi myös muille kuin alan asiantuntijoille. Arviointiselostukseen on tarpeen liittää sanasto, jossa kuvataan hankkeeseen liittyvää keskeistä termistöä. Selostukseen on liitettävä havainnollinen tiivistelmä ja se on toimitettava yhteysviranomaiselle osana arviointiselostusta tai sen liitteenä.

4.8 Suunnitelma tiedottamisesta ja osallistumisesta

Suunnitelma tiedottamisen ja osallistumisen järjestämisestä YVA-menettelyssä on asianmukainen. Sen mukaan yleisötilaisuuksien lisäksi tullaan järjestämään keskeisille sidosryhmille kysely sekä muutamia täydentäviä tapaamisia. Kysely osoitetaan vaikutusalueen kiinteistönomistajille. Erilliset tapaamiset järjestetään vaikutusalueen keskeisille tahoille.

Samaan aikaan YVA-ohjelman nähtävillä olon aikana hankkeesta vastaavalla oli käynnissä internet-kysely Janakkalan kunnan verkkosivuilla. Arviointiohjelman perusteella epäselväksi jää, tarkoitetaanko ohjelmassa mainitulla kyselyllä tätä internet-kyselyä vai tullaanko kiinteistönomistajiin olemaan vielä erikseen yhteydessä. Saadun palautteen perusteella yhteysviranomainen suosittelee erillisen vuorovaikutustilaisuuden tai kyselyn järjestämistä alueen lähiasukkaille.

5 SUORITEMAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUS

Tämän asian käsittelystä peritään valtion maksuperustelain (150/1992) ja valtioneuvoston asetuksen (1372/2018) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työvoima- ja elinkeinotoimistojen sekä

kehittämisen- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020 perusteella 8 000 euroa. Maksu määräytyy asetuksen liitteen maksutaulukon mukaisesti: ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tarkoittama lausunto arviointiohjelmasta tavanomaisessa hankkeessa, 11-17 henkilötyöpäivää. Tähän maksupäätökseen haetaan oikaisua Hämeen ELY-keskukselta. Ohje oikaisuvaatimuksen tekemisestä on liitteenä.

6 LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta julkaistaan ympäristöhallinnon [verkkosivuilla](#) osoitteessa

www.ymparisto.fi/janakkalakusiaismakiYVA

ELY-keskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi myös lausunnon antajille ja mielipiteen esittäjille.

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Tämän lausunnon on esitellyt ympäristöasiantuntija Kirsi Lehtinen ja ratkaissut yksikön päällikkö Marja Hiitiö. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti, mistä on tehty merkintä asiakirjan viimeiselle sivulle.

LIITE

Ohje maksua koskevaan muutoksenhakuun

TIEDOKSI

Lausunnon antajat ja mielipiteen esittäjät (ensisijaisesti sähköisesti)

MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollisella, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, on oikeus vaatia siihen oikaisua Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus). Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskukselle kuuden (6) kuuden kuukauden kuluttua maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän ja oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa ELY-keskukseen myös sähköisessä muodossa. Kun sähköisessä asiakirjassa on riittävät tiedot lähettäjistä, sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella eikä myöskään ns. sähköistä allekirjoitusta tarvita.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Kirjallinen oikaisuvaatimus on jätettävä postiin tai sähköinen oikaisuvaatimus lähetettävä siten, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Hämeen ELY-keskuksen Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen postiosoite on PL 29, 15141 Lahti ja käyntiosoite Kirkkokatu 12, Lahti. Sähköposti toimitetaan osoitteeseen kirjaamo.hame@ely-keskus.fi.

Maksupäätökseen sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetus (1372/2018) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työvoima- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Tämä asiakirja HAMELY/1728/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument HAMELY/1728/2019 har godkänts elektroniskt

Lehtinen Kirsi 12.03.2020 06:59

Hiitiö Marja 12.03.2020 07:24